

בֵּינוֹן דְּעָקֵר לְהוֹן, אָמַר הָא עֵידוֹן לְאַעְקָרָא דְרַדְרִין
 דְּגִנָּא, וּלְבַעֲרָא לְהוּ מִתְּכָא. כֶּךָ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 כֹּל זְמַן שֶׁהַצְּדִיקִים בְּדוֹר, אֵין נַעֲשֶׂה דִין (דף יז
 ב'א) בְּרָשָׁעִים. נִסְתַּלְקוּ הַצְּדִיקִים מִבְּנֵיהֶם, אִז
 נַעֲשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים.

שָׂאֵל רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי אֶלְעָזָר, כִּד הוּוּ אֶזְלִי
 בְּמִדְבָּרָא. אָמַר אָנָּא בְּעֵי לְמִשְׂאֵל חַד
 שְׂאִילְתָּא, אִי לָאו הָוָה חֲטָאָה. אָמַר לִיה יָאוּת אַנְתָּ
 לְמִשְׂאֵל בְּאוּרֵייתָא, מַה דְּאַתָּ בְּעֵי שְׂאֵל.

אָמַר, הַאי דְּאָמַר קָרָא, וַיֵּרָא אֱלֹהִים בִּי טוֹב. אִי
 קוּדָם הַפְּעוּלָה הָוָה, יָאוּת הוּא וְשִׁפּוּר.
 אֶלָּא מַה דְּאָמַר לְאַחַר הַפְּעוּלָה, מִשְׁמַע דְּלֹא הָוָה
 יוֹדַע קוּדָם לְכֹן עֵיקַר הַפְּעוּלָה וְתִיקוּנָה וַיּוֹפְיָה.
 וְכִשְׁתִּיתָה הַפְּעוּלָה נִגְמְרַת, מִשְׁמַע דְּהָוָה מְעִיִן בָּהּ

לשון הקודש

שְׂאֵלָה אַחַת, אִם זֶה אֵינוֹ חֲטָא. אָמַר לוֹ,
 רְאוּי אַתָּה לְשָׂאֵל בְּתוֹרָה, מַה שְׂאֵלְתָּה
 רוּצָה - תִּשְׂאֵל.

אָמַר, זֶה שְׂאֵמַר הַכְּתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים בִּי טוֹב. אִם קוּדָם הַפְּעוּלָה הָיָה -
 נָעָה הוּא וַיּוֹפְיָה. אֶלָּא מַה שְׂאֵמַר אַחַר
 הַפְּעוּלָה, מִשְׁמַע שְׂלֵא הָיָה יוֹדַע קוּדָם לְכֹן
 אַתָּה עָקֵר הַפְּעוּלָה וְתִקוּנָה וַיּוֹפְיָה,

וְעָקֵר אוֹתָם מִן הַגֵּן. בֵּינוֹן שְׂעָקֵר אוֹתָם,
 אָמַר, הֲרֵי הַזְּמַן לְעָקֵר אֶת הַדְּרָדְרִים שֶׁל
 הַגֵּן וּלְבַעֲרָא אוֹתָם מִכָּאן. כֶּךָ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, כֹּל זְמַן שֶׁהַצְּדִיקִים בְּדוֹר, אֵין נַעֲשֶׂה
 דִין בְּרָשָׁעִים. נִסְתַּלְקוּ הַצְּדִיקִים
 מִבְּנֵיהֶם, אִז נַעֲשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים.

שָׂאֵל רַבִּי יִצְחָק אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּשְׁהוּ
 הוֹלְכִים בְּמִדְבָּר. אָמַר, אֲנִי רוּצָה לְשָׂאֵל

בְּמוֹת שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת, וְאִי הוּא אוֹמֵר כִּי טוֹב,
וְכַתִּיב וַיֵּרָא, וְאַחַר כֵּן אָמַר כִּי טוֹב.

אָמַר לִיה לָאו תִּטָּאָה הוּא, וְאַתָּה צְרִיךְ לְמִשְׁאֵל
דָּא. וְדָא הִיא אֲזַהְרָה לְבַר נָשׁ, דְּאָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, כְּשִׁילְמוֹד אָדָם בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, פְּעוּלְתוֹ
שֶׁל כָּל יוֹם וַיּוֹם, אֵין לוֹ לְשִׁאֵל עַל מַה שְּׂאִינוּ
מַצְנוּה, וְלוֹמַר פְּעוּלָה זֹו לְמַה נַּעֲשִׂית כֵּן בְּדַמוֹת
זֹו. וְזֹו נַעֲשִׂית כֵּן בְּדַמוֹת זֹו. וְאָמַר לוֹ, תִּדְע
לְמַה, וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב לַעֲשׂוֹתוֹ, וְעַל כֵּן אֵל
תִּשְׁאֵל יוֹתֵר.

וְעוֹד, כִּדִּי לְהַזְהִיר לְבְנֵי אָדָם, וּלְהַזְרוֹת לָהֶם
הַדְרָךְ הַנְּכוּן, כִּי גְלוּי וַיְדוּע לְפָנָיו
הַפְּעוּלָה קוֹדֵם שִׁיעֲשֶׂה, וְלֹא רָצָה לוֹמַר טוֹב הוּא
זֶה, עַד גָּמַר הַמְּלָאכָה. וְכֵן אֵין רְאוּי לְאָדָם

לשון הקודש

זו למה נעשית כך בדמות זו, וזו נעשית
כך בדמות זו. ואמר לו, תדע למה, וירא
אלהים כי טוב לעשותו, ועל כן אל
תשאל יותר.

ועוד, כדי להזהיר לבני אדם ולהורות
להם הדרך הנכון, כי גלוי וידוע לפניו
הפעלה קדם שיעשה, ולא רצה לומר
טוב הוא זה עד גמר המלאכה. וכך אין
ראוי לאדם לשבח הדבר עד סיומו,

וכשהיתה הפעלה נגמרת, משמע שהיה
מעין בה במוות שהיא עומדת, ואזי הוא
אומר כי טוב, שכתוב וירא, ואחר כך
אמר כי טוב?

אמר לו, זה אינו תטא, ואתה צריך
לשאל את זה. וזו אזהרה לאדם, שאמר
רבי יהודה, כשילמד אדם במעשה
בראשית, פעלתו של כל יום ויום, אין לו
לשאל על מה שאינו מצוה ולומר, פעלה

לְשִׁבַח הַדָּבָר עַד סִימוֹ, שְׁמָא יִמְצֵא בּוֹ גִרְעוֹן
וְיִתְפַּדֶּה, וַיֵּאחֲזוּ בְּדַבְּרָיו.

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, בֵּן רֵאִינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, שָׁנַתָּן
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲזַהְרָה לְאָדָם לְהִזְהֵר
מִמֶּנּוּ, אֵף עַל פִּי שְׁלֵא הָיָה צָרִיךְ לוֹ, וְהַכֹּל גָּלוּי
לְפָנָיו, אֲבָל כִּדִּי לְתֵת אֲזַהְרָה לְאָדָם, הוֹצֵרֶךָ
לַעֲשׂוֹת בֵּן.

תָּא חַזִּי, דְּכִתְיִב (בראשית יח כא) אֲרָדָה נָא וְאֲרָאָה
הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ כְּלָהּ. וְכִי לֹא
הָיָה גָלוּי לְפָנָיו, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְדַעַת וְלַחְקֹר. אֵלָּא
אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, מִכָּאן אֲזַהְרָה לְבֵית דִּין, שְׂאִין
לָהֶם לְהַסְמִיךְ עַל דַּעְתָּם, אֵלָּא יֵשׁ לָהֶם לְדַעַת
וְלַחְקֹר וּלְדַרוֹשׁ הָעֵינִין יָפָה. הֲדָא הוּא
דְּכִתְיִב, (דברים יג טו) וְדַרְשֵׁת וְחֻקְרַת וְשִׂאֲלַת הַיֵּטִב,
וַאִין לָךְ רִשׁוֹת לְהַסְמִיךְ עַל דַּעְתָּךְ.

לשון הקודש

וְאֲרָאָה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ כְּלָהּ.
וְכִי לֹא הָיָה גָלוּי לְפָנָיו, שֶׁהוּא צָרִיךְ
לְדַעַת וְלַחְקֹר? אֵלָּא אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה,
מִכָּאן אֲזַהְרָה לְבֵית דִּין שְׂאִין לָהֶם
לְהַסְמִיךְ עַל דַּעְתָּם, אֵלָּא יֵשׁ לָהֶם לְדַעַת
וְלַחְקֹר וּלְדַרוֹשׁ הָעֵינִין יָפָה. זֶהוּ שְׂכַתוּב
(דברים יג) וְדַרְשֵׁת וְחֻקְרַת וְשִׂאֲלַת הַיֵּטִב,
וַאִין לָךְ רִשׁוֹת לְהַסְמִיךְ עַל דַּעְתָּךְ.

שְׁמָא יִמְצֵא בּוֹ גִרְעוֹן וְיִתְפַּדֶּה, וַיֵּאחֲזוּ
בְּדַבְּרָיו.
אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, בֵּן רֵאִינוּ בְּכַמָּה
מְקוֹמוֹת שָׁנַתָּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲזַהְרָה
לְאָדָם לְהִזְהֵר מִמֶּנּוּ, אֵף עַל פִּי שְׁלֵא הָיָה
צָרִיךְ לוֹ, וְהַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו, אֲבָל כִּדִּי
לְתֵת אֲזַהְרָה לְאָדָם הַצֵּרֶךָ לַעֲשׂוֹת בֵּן.
בָּא וְרָאָה, שְׂכַתוּב (בראשית יח) אֲרָדָה נָא

עַד דִּהְיוּ יָתִיבִי, חָמוּ לְרַבִּי אַבָּא דִּהְוָה אֲתִי. אֲמַרִי
מִמְאָרִיהוֹן דְּמִתְנִיתִין אֲתִי. קָרִיבוּ גִבְיֵיהּ,
שְׂאִילוּ הָאִי שְׂאִילְתָּא.

אֲמַר, כִּד פְּסָקוּ מְאִרֵי דְּמִתְנִיתִין, דְּכָל מַה דְּעָבַד
קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, עָבַד לִיהּ בְּפִיקוּדוֹי, עַל
יָדָא דְּאֲמַצְעֵי. אֲמַר לְאַרְעָא עֲבִידִי כִּד, עֲבַדְתָּ כְּמָא
דְּאַתְּפַקְדַת, וְלֹא שְׂנִיָּא מִיְנֵיהּ. אֲמַר לְמִיָּא עֲבִידוּ
כִּד, וְעָבְדוּ מִיָּא עֲבִידְתְּהוֹן דְּאַתְּפַקְדוּ, וְלֹא שְׂנִיָּא
מִיְנֵיהּ. וְכֵן לְרַקִּיעָא כִּד כִּי הָאִי גִוּוֹנָא.

וְכִד הָוָה עָבִיד שׁוּם חַד מִנְהוֹן עֲבִידְתֵּיהּ כְּמָא
דְּאַתְּפַקְדַת, הָוָה חָזִי לִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא,
דְּעָבַד כְּתְּהוּא גִוּוֹנָא דְּפַקִּיד לִיהּ, וְהוּא מְשַׁבַּח
לִיהּ תְּהוּא עוֹבְדָא. הֲדָא הוּא דְּכְתִיב, וַיֵּרָא
אֱלֹהִים כִּי טוֹב. כְּלוּמַר וַיֵּרָא בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה,

לשון הקודש

את המעשה שלכם שהצטוו ולא שנו
ממנו, וכך לרקיע כך כגון זה.
ובשתייה עושה שום אחד מהם מעשהו
כמו שהצטווה, הנה רואה אותו הקדוש
ברוך הוא שעשה באותו אופן שצווה
אותו, והוא משבח את אותו המעשה.
זהו שכתוב וירא אלהים כי טוב, כלומר,
וירא באותו המעשה שעשאוהו כמו

בעוד שהיו יושבים, ראו את רבי אבא
שהיה בא. אמרו, מבעלי המשנה הגיע
קרבו אליו, ושאלו את השאלה הזו.
אמר, כך פסקו בעלי המשנה, שכל מה
שעשה הקדוש ברוך הוא, עשה אותו
במצותו על ידי אמצעי. אמר לארץ עשי
כך, ועשתה כמו שהצטווה ולא שנתה
ממנו. אמר למים עשו כך, ועשו המים

שְׁעֵשְׂאוֹהוּ כְמוֹ שְׂצוּהָ. וְהָיָה אֹמֵר כִּי טוֹב,
כְּלוֹמֵר, כִּי טוֹב עָשָׂה כְּמֵה שְׂנַצְטוּהָ. וְזֶהוּ וַיֵּרָא
אֱלֹהִים כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּלָהוּ שְׁפִיר
אָמְרוּ, וְהָיָה מֶלֶךְ שְׁפִיר מְפוֹלְהוֹן.

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה לְרַבִּי יִצְחָק, אִם בֵּן קָשָׁיָא
מִיִּלְתָּא דָּא מְפַל מַה דְּאִיתְמַר, דְּאִי הָכִי,
הָנָה לִיָּה לְמִימָר הָאִי קָרָא, וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל
אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. מַאי אֶת כָּל אֲשֶׁר
עָשָׂה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁפִיר קְאָמְרַתְּ.

אָזְלוּ בְּתַרְיָה דְּר' אֲבָא, אָמְרִי לִיָּה הָאִי מֶלֶךְ,
אָמַר לָהּ, שְׁפִירָא הִיא, וּקְרָא דָּא מְסִייעָא
לָן. דְּכַתִּיב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, בְּכֻלָּל. וְלֹא נֶאֱמַר
אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ, דְּמִשְׁמַע (על) אֵלִין אֲמַצְעֵיִם
דְּעֵבֵד, דְּאֶפִּיקוּ כָּל מַה דְּאִתְפַּקְדוּ, וְהָאִי טַב. וּבְגִינִיָּה
כַּתִּיב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה.

לשון הקודש

מְאֹד, מַה זֶה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה? אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, יְפָה אָמְרַתְּ!
חֲלָכּוּ אַחֲרֵי רַבִּי אֲבָא. אָמְרוּ לוֹ אֶת
הַדְּבָר הַזֶּה. אָמַר לָהֶם, יְפָה הוּא! וּפְסוּק
זֶה מְסִיעַ לָנוּ, שְׂכַתוֹב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה
— בְּכֻלָּל, וְלֹא נֶאֱמַר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ,
שְׁמִשְׁמַע (על) הָאֲמַצְעֵיִם הַלָּלוּ שְׁעֵשְׂוֹהָ,
שְׁהוּצִיאוּ אֶת כָּל מַה שְׂנַצְטוּוּ, וְהִנֵּה טוֹב,

שְׂצוּהָ, וְהָיָה אֹמֵר כִּי טוֹב, כְּלוֹמֵר כִּי
טוֹב עָשָׂה כְּמוֹ שְׂנַצְטוּהָ, וְזֶהוּ וַיֵּרָא
אֱלֹהִים כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּלֶם
אָמְרוּ יְפָה, וְהַדְּבָר הַזֶּה יְפָה מְכָלֶם.
אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה לְרַבִּי יִצְחָק, אִם בֵּן,
קָשָׁה דְּבָר זֶה מְפַל מַה שְׂנַצְטוּהָ, שְׂאִם
כְּדִ, הָיָה לוֹ לִמְר פְּסוּק זֶה (בראשית א) וַיֵּרָא
אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהִנֵּה טוֹב

אָמַר רַבִּי תַּיִיא, וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה
וְהִנֵּה טוֹב, לְהִיזוֹתָם עוֹמְדִים תָּמִיד, בְּאוֹתוֹ
קִיּוֹם, וּבְאוֹתוֹ הַדְּרֹךְ שֶׁעָשָׂהוּ, וְשָׁלֵא יִשְׁתַּנּוּ מִדְּרֹךְ
זוֹ לְעוֹלָם.

אָמַר רַב הוֹנָא אָמַר רַב, לְשַׁלְּשָׁה קָרָא קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא שְׁמוֹתָם בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְאֵלוֹ
הֵן: הַשָּׁמַיִם, וְהָאָרֶץ, וְהַמַּיִם. הַשָּׁמַיִם מְנָא לָן,
דְּכָתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרְקִיעַ שָׁמַיִם. הָאָרֶץ מְנָא
לָן, דְּכָתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אֶרֶץ. הַמַּיִם מְנָא
לָן, דְּכָתִיב וּלְמַקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. וְלַמָּה,
לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כָּל מְלַאכְתּוֹ.

וּמָה שִׁנְעָא מֵהֶם, הַנִּיחוּ לְאָדָם, לְקַרְוֵא לָהֶם
שְׁמוֹת. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, כָּל מָה שֶׁהוֹצִיאוּ
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אָדָם הִרְאִישׁוֹן קָרָא לָהֶם שְׁמוֹת,

לשון הקודש

וְהַמַּיִם. הַשָּׁמַיִם מְנִיין לָנוּ? שְׁכַתּוֹב (ש) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרְקִיעַ שָׁמַיִם, הָאָרֶץ מְנִיין לָנוּ? שְׁכַתּוֹב (ש) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אֶרֶץ. הַמַּיִם מְנִיין לָנוּ? שְׁכַתּוֹב (ש) וּלְמַקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. וְלַמָּה? לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כָּל מְלַאכְתּוֹ.

וּמָה שִׁנְעָא מֵהֶם הַנִּיחוּ לְאָדָם לְקַרְוֵא לָהֶם שְׁמוֹת. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, כָּל מָה

וּבְגַלְלוּ כְּתוּב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אָמַר רַבִּי תַּיִיא, וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב, לְהִיזוֹתָם עוֹמְדִים תָּמִיד, בְּאוֹתוֹ קִיּוֹם וּבְאוֹתוֹ הַדְּרֹךְ שֶׁעָשָׂהוּ, וְשָׁלֵא יִשְׁתַּנּוּ מִדְּרֹךְ זוֹ לְעוֹלָם.

אָמַר רַב הוֹנָא אָמַר רַב, לְשַׁלְּשָׁה קָרָא הַקּוּדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמוֹתָם בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְאֵלוֹ הֵן: הַשָּׁמַיִם, וְהָאָרֶץ,

שָׁנָאֹמֵר וַיִּקְרָא הָאָדָם שִׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וְלַעֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה.

פְּרָשָׁתָא ג'. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשָּׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא
עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זָרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי
לְמִינוֹ. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שה"ש ד טז) עוֹרֵי צָפוֹן וּבּוֹאֵי
תִימָן הִפִּיחֵי גְנֵי יוֹלוּ בְּשָׁמְיָא יָבֵא דוּדֵי לְגַנּוּ וַיֹּאכֵל
פְּרִי מִגְדֵּיּוֹ. רַבִּי אֶבְהוֹ אָמַר, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם
לְהִרְהַר בְּמַעֲשָׂיו, וְלִפְקוֹד אוֹתָם בְּכָל יוֹם, הוֹאִיל
וְנָתַן בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נְשָׁמָה טְהוֹרָה, לְדַעַת
וְלִהְפִיר לְבוֹרָאוֹ, וְלִהְסַתְּפֵל בְּנַפְלְאוֹתָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה
בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

וְתֵאנָא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְבַּע רוּחוֹת מְנַשְּׁבוֹת
בְּכָל יוֹם, מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. רוּחַ
מִזְרָח מְנַשְּׁבֵת מִתְּבַקֵּר וְעַד חֲצֵי הַיּוֹם. וְנִפְקֵי עִמָּיה

לשון הקודש

בְּשָׁמְיָא יָבֵא דוּדֵי לְגַנּוּ וַיֹּאכֵל פְּרִי מִגְדֵּיּוֹ.
רַבִּי אֶבְהוֹ אָמַר, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהִרְהַר
בְּמַעֲשָׂיו וְלִפְקוֹד אוֹתָם בְּכָל יוֹם, הוֹאִיל
וְנָתַן בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נְשָׁמָה טְהוֹרָה
לְדַעַת וְלִהְפִיר לְבוֹרָאוֹ, וְלִהְסַתְּפֵל
בְּנַפְלְאוֹתָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.
וְשָׁנָאֹמֵר, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְבַּע רוּחוֹת
מְנַשְּׁבוֹת בְּכָל יוֹם מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.

שֶׁהוֹצִיאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אָדָם הִרְאִישׁוֹן
קָרָא לָהֶם שִׁמוֹת, שָׁנָאֹמֵר (שם א) וַיִּקְרָא
הָאָדָם שִׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וְלַעֹף הַשָּׁמַיִם
וּלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה.

פְּרָשָׁה ג'. (שם א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשָּׂא
הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זָרַע עֵץ פְּרִי
עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר ד)
עוֹרֵי צָפוֹן וּבּוֹאֵי תִימָן הִפִּיחֵי גְנֵי יוֹלוּ

מֵהָהוּא אוֹצֵר הַחֲמֻדָּה. דִּתְנֵן, אוֹצֵר יֵשׁ לְמַעְלָה
בְּשַׁעְרֵי מוֹרָת, וְחֲמֻדָּה שְׁמוֹ. וַיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
וְשִׁבְעִים וְחֲמִשׁ רוּחִין דְּאִסְנוּתָא לְעֵלְמָא.

וְהֵינּוּ דִּתְנֵן בְּמִתְנִיתָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, (דְּאָמַר רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר מַאי) דְּכָתִיב, (ש"ב כג ד) בִּקְרָא לֹא עֲבוֹת,
בְּלוּמַר בְּשֶׁהוּא בִּקְרָא, מֵאֵן דְּאִית לִיה מְרַעִין וְחֲלָיִים,
אִינוּ נִלְכָּד בְּעֲבוֹת.

וּבְגִין דָּא אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַבְדַּי, יֵשׁ מְלֶאכֶד
מְמוּנָה, מֵהַבְּקָר וְעַד חֲצִי הַיּוֹם, בְּהֵהוּא
רוּחָא דְאִתִּי מִמוֹרָת, וּמִיכָאֵל שְׁמוֹ, שֶׁהוּא מְמוּנָה
לְעַד מוֹרָת. וְאָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַבְדַּי הוּא מִיכָאֵל,
דְּכָתִיב בֵּיה (שמות לב לד) הִנֵּה מְלֶאכֶי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ.
בְּאִשְׁגָּחוֹתָא תִּשְׁבֶּת, מִיכָאֵל מְלֶאכֶי. וְדָא הוּא
דְּאָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, הִנֵּה מְלֶאכֶי יֵלֵךְ

לשון הקודש

מחלות וחללים, אינו נלכד בעבות.
ומשום כך אמר רבן יוחנן בן זבדאי, יש
מלאך ממנה מהבקר ועד חצי היום
באותה רוח שפאה ממורת, ומיכאל
שמו, שהוא ממנה לעד מורת. ואמר רבן
יוחנן בן זבדאי, הוא מיכאל, שכתוב בו
הנה מלאכי ילך לפניך. בשהשגחה
תמצא, מיכאל - מלאכי, וזהו שאמר
הקדוש ברוך הוא למשה הנה מלאכי

רוח מורת מנשבת מהבקר ועד חצי
היום, ויוצאים עמה מאוצר החמדה
ההוא. ששנינו, אוצר יש למעלה בשערי
המורת וחמדה שמו, ויש בו שלשת
אלפים ושבעים וחמש רוחות של רפואה
לעולם.

וחינו ששנינו במשנה של רבי אליעזר,
(שאמר רבי אלעזר, מהו) מה שכתוב בקר לא
עבות, בלומר, בשהוא בקר, מי שיש לו

לְפָנֶיךָ. כְּלוּמַר, הִנֵּה מִיכָאֵל יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ.

וְתֵאנָא, בְּשָׂרוּחַ מְזֻרְחָ מִתְעוּרָר לְצֵאתָ לְעוֹלָם,
מֵאֵן דְּאָזִיל בְּאוּרְחָא, וַיְכַוֵּן רוּחִיהָ לְהָאִי
עֲנִנָּא. כָּל בְּרַבְתָּא דְּבִרְכִין (דף יז ע"ב) לִיָּהּ, מִתְקַיְמָא
בְּהֵיא שְׁעָתָא. וַיְהִי חֲדֵי כָּל הַהוּא יוֹמָא.

רוּחַ מְעָרְב, מְנַשְׁבֵּת מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלְיָלָה,
וְנִפְקֵי עֲמִיָּה מְאוּצָר מֵעֵין, אַרְבַּע מְאָה
וְשִׁתַּיִן וְחֲמֵשׁ רוּחִין, לְאַפְרָחָא עֲשָׂבִים וְאֵילָנִים
וַיְבוּלִים. וְתֵאנָא, מִלְּאָךְ מְמוּנָה מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד
הַלְיָלָה, וּרְפָאֵל שְׂמִיָּהּ, וְהוּא מְמוּנָה לְצַד מְעָרְב.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן פִּזִּי, אִם בֶּן קוֹשִׁיא אֵיבָא הָבָא,
דְּהָא תַּנְיֵנָן מִלְּאָךְ הַמְּמוּנָה עַל הַרְפּוּאָה,
רְפָאֵל שְׂמוֹ, וְאִמְרַתְּ דְּאַסּוּזְתָּא אֶתִּי מִמְזֻרְחָ,
וּמִיכָאֵל מְמוּנָה עָלָיו.

לשון הקודש

הַלְיָלָה, וַיּוֹצֵאִים עִמָּהּ מְאוּצָר מֵעֵין אַרְבַּע
מֵאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֲמֵשׁ רוּחוֹת לְהַפְרִיחַ
עֲשָׂבִים וְאֵילָנוֹת וַיְבוּלִים. וְלְמַדְנֵי, מִלְּאָךְ
מְמוּנָה מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלְיָלָה, וּרְפָאֵל
שְׂמוֹ, וְהוּא מְמוּנָה לְצַד מְעָרְב.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן פִּזִּי, אִם בֶּן, קוֹשִׁיא יֵשׁ
כָּאֵן, שְׁחֵרֵי שְׁנֵינָנִי, הַמְּמוּנָה עַל
הַרְפּוּאָה רְפָאֵל שְׂמוֹ, וְאִמְרַתְּ שְׁחֵרְפּוּאָה

יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ, כְּלוּמַר, הִנֵּה מִיכָאֵל יֵלֵךְ
לְפָנֶיךָ.

וְשְׁנֵינָנִי, בְּשָׂרוּחַ מְזֻרְחָ מִתְעוּרָרָתָ לְצֵאתָ
לְעוֹלָם, מִי שְׁהוּלָךְ בְּדִרְךָ וַיְכַוֵּן רוּחוֹ לְעֲנִינָא
הַזֶּה, כָּל בְּרַבְתָּא שְׁמִבְרַכִּים אוֹתוֹ,
מִתְקַיְמָת בְּשַׁעָה הַהִיא, וַיְהִיָּה שְׂמַח כָּל
אוֹתוֹ הַיּוֹם.

רוּחַ מְעָרְב מְנַשְׁבֵּת מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד

תָּא שְׁמַע, אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, כָּל עוֹבְדוֹהֵי
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַבֵּי בְּנֵי נָשָׂא, מְטוּל
 דִּישְׁתַּמּוּדְעוֹן לִיה, דְּהוּא מְחֵי, וְהוּא מְפִי, וְלֹא יִשְׁוִין
 בְּנֵי נָשָׂא לְבִיחֵי לְמִלְאָכָא, וְלֹא לְרַבְרַבָּנָא. וּבְגִין
 כְּדָּ מַחְלִיף עֵידָנִין וְזַמְנִין, דְּלֹא יִמְרוֹן מִלְאָכָא
 פְּלוּנֵי עֶבֶד לִיה הָאֵי, אֶלָּא כּוֹלָא בִּידֵיהּ.

וּלְפִיכֶךָ מַחְלִיף רוּחִין, עַד דִּיצְלוּ קַמֵּיהּ, וַיִּתּוּבוּן.
 וּבְדִין פְּקִיד לְאַסּוּתָא לְמִשְׁרֵי עֲלוּהֵי,
 וְהָהוּא מִלְאָכָא דְאַתְפַּקֵּד עַל אַסּוּתָא, עֶבֶד מַה
 דְּאַתְפַּקֵּד, מִרְעוּתִיהּ דְּמָרִיהּ.

וְתָא חַזֵּי, רַחֲמָנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֹא
 מְחֵי לְפָר נָשָׂא, עַד דְּסַלְקֵי עוֹבְדוֹהֵי
 בְּמַתְקָלָא בְּנֵי דִינָא דְלְעִילָא, וְהָהוּא דְאַתְמֵי עַל
 דִּינָא הוּא מִיכָאֵל. וְרַחֲמָנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

לפניו וישובו, ואז יפקד את הרפואה
 לשרות עליו, ואותו מלאך שנפקד על
 הרפואה, עושה מה שנצטווה מרצון
 אדוניו.

ובא ראה את רחמנותו של הקדוש
 ברוך הוא, שלא מכה את האדם עד
 שיעלה את מעשיו במשקל בבית הדין
 שלמעלה, וההוא שהתמנה על הדין, הוא
 מיכאל. ורחמנותו של הקדוש ברוך הוא,

באה ממזרח, ומיכאל הממנה עליה?
 פלא תשמע, אמר רבן יוחנן בן זכאי, כל
 מעשי הקדוש ברוך הוא לבני אדם כפי
 שיכירו אותו שהוא מכה והוא מרפא,
 ולא ישימו אנשים לבם למלאך ולא
 לגדול, ומשום כך מחליף עדנים וזמנים,
 שלא יאמרו מלאך פלוני עשה לו את זה,
 אלא הכל בידו.
 ולפיכך מחליף רוחות, עד שיתפללו

דֹּאף עַל גַּב דְּבַגְיֵינָה מָטָא לִיה דִּינָא בְּיָדֵיהּ,
בְּדִינָא. מִמְטִי לִיה רוּחָא דְאַסּוּתָא בְּכָל יוֹמָא, עַד
דִּיכְשֵׁר אִינְשׁ עוֹבְדוּהִי, וִיתוּב מִנִּיּוּהוּ קִמִּי מְאָרִיָּה,
וּבְדִין מְשַׁדֵּר לִיה אַסּוּתָא עַל יְדוּהִי דִּתְהוּא
שְׁלִיחָא דְמִמְנָא עֲלוּהִי.

רוּחַ דְּרוּם מְנַשְׁבֶּת מִרִּישָׁא דְלִילִיָּא עַד פְּלָגוֹת
לִילִיָּא, וְנִפְקוּ עִמִּיהּ מִתְהוּא אוּצֵר תְּחַמְדָּה,
מְאָתָן וְשִׁבְעִין וְחֲמִשׁ רוּחִין, לְדַשְׁנָא אֶרְעָא,
וְלְתַמְמָא קְרִירוּתָא. וּמִלְאָךְ מְמוּנָה עָלִיו, וְאוּרִיָּאל
שְׁמִיָּה, וְהוּא מְמוּנָה לְעַד דְּרוּם, בְּתְהוּא רוּחָא.
וְתְהוּא רוּחָא כְּבֹדָא עַל בְּנֵי מְרַעִין, וְדַחְקִין בֵּיתָה,
וְהוּא טַב לְעֵלְמָא. וְתֵאנָא, בְּתְהוּא זְמַנָּא דִּינִינ
לְתִיבֵינָא בְּנוֹרָא דְגֵיהֶנּוּם, וְכָל עֵלְמָא שְׂכָבִין, וְהוּזִים
בְּשִׁינְתָּא, וְלִית מָאן דְּמַצְלִי עֲלֵיהוֹן.

לשון הקודש

רוחות, לדשן את הארץ ולחמם את
הקר, ומלאך ממונה עליו, ואוריאל שמו,
והוא ממונה לעד דרום ברוח ההיא,
ואותה רוח כבדה על החולים ודוחקים
בו, והוא טוב לעולם. ולמדנו, באותו זמן
דנים את הרשעים פאש הגיהנם, וכל
העולים שוכבים והוים בשנה, ואין מי
שמתפלל עליהם.

שאף על גב שבגללו מגיע לו דין בידו
בדין, מגיע לו רוח של רפואה בכל יום,
עד שיכשיר אדם את מעשיו וישוב מהם
לפני רבונו, ואז משדר לו רפואה על ידי
אותו השליח שממונה עליו.

רוח דרום מנשבת מראשית הלילה עד
חצי הלילה, ויוצאים עמה מאוצר
החמדה ההוא מאתים ושבעים וחמש

רוּחַ צָפוֹן מְנַשְׁבֶּת מִחֲצֵי הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר.
וְתֵאנָא, תִּלְתּוּ מָאָה אֲלֵפִין רוּחִין וְעֲלֵעוּלִין
אֲתִין עֲמִיה, וְהוּא קָשָׁה מִכְּלָהוֹן לְכוּלָּא. וְטַב
לְבַנֵּי מֵרַעִין, מִסְּגִיאוֹת קְרִירוֹתָא לְחַמִּימוֹתָא סְגִיָּא
דִּי בַהוֹן.

וְתֵאנָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי בֵּיה
שְׁעֵתָא, נָפַק קוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא מֵאִינוֹן
עֲלֵמִין סְגִיָּאין דְּכִסְיָה בְּהוּ, וְאֲתִי לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא עִם
צְדִיקָא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְקַל כְּרוּזָא כְּרִיז קְדָמוּהֵי,
וְאָמַר, (שה"ש ד טז) עוּרֵי צָפוֹן וּבֹאֵי תִימָן. כְּלוּמַר
עוּרֵי רוּחַ צָפוֹן, וְאִיתְעַר לְמִיתֵי לְעֲלָמָא וְלֹאֲפָחָא
בְּבוֹסְמִיָּא דְּעֵדֶן. הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב, הִפִּיחֵי גְּנֵי
יְזֵלוּ בְּשָׁמָיו.

וְתֵאנָא בְּזִמְנַ שְׁרוּחַ צָפוֹן מְנַשְׁבֶּת בְּחֲצֵי הַלַּיְלָה,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס בְּנֹן עֵדֶן, כָּל

לשון הקודש

לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן, וְקוּל
הַכְּרוּז מִכְּרִיז לְפָנָיו וְאָמַר: עוּרֵי צָפוֹן
וּבֹאֵי תִימָן. כְּלוּמַר, עוּרֵי רוּחַ צָפוֹן
וְהַתְּעוּרֵרִי לְבֵא לְעוֹלָם וְלֹאֲפִיחַ בְּפִשְׁמִים
שֶׁל הָעֵדֶן. זֶהוּ שְׁכֵתוּב (שיר ד) הִפִּיחֵי גְּנֵי
יְזֵלוּ בְּשָׁמָיו.

שְׁלֹמֹדְנוּ, בְּזִמְנַ שְׁרוּחַ צָפוֹן מְנַשְׁבֶּת
בְּחֲצֵי הַלַּיְלָה וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס

רוּחַ צָפוֹן מְנַשְׁבֶּת מִחֲצֵי הַלַּיְלָה עַד
הַבֹּקֶר. וְלִמְדָנוּ, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֲלָפֵי רוּחוֹת
וְסַעֲרוֹת בָּאִים עִמָּה, וְהִיא קָשָׁה מִכָּל
לֵבַל, וְטוֹב לְחוּלָיִם מְרַב הַקֶּר שְׁלָהֶם,
כְּעֹבוֹר הַחֹם הָרַב שְׁבָהֶם.

וְלִמְדָנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי,
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יוֹצֵא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מֵאוֹתָם עוֹלְמוֹת רַבִּים שְׁכוּסַף בְּהֶם, וְכֹא

הַבְּשָׁמַיִם, וְכָל הָאֵילָנוֹת שֶׁבֶּן עֵדֶן, עוֹלָיִם רִיחָם, וּמִזְמָרִים לְפָנָיו. דְּבַתִּיב, (דה"א פ"ג) אִזְ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלְּפָנֵי ה'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הָאִי יַעַר, בְּמַה דָּאֵת אָמַר (שה"ש ה א) אֲכַלְתִּי יַעֲרֵי עִם דְּבַשִּׁי.

וְכָל הַצְּדִיקִים בְּלָם נִהְנִין מִזֵּי אֶסְפְּקִלְרִיא שֶׁל מַעְלָה, וְנִיזוּנִין מִמֶּנּוּ, וּמִזְמָרִין לְפָנֵי יוֹצֵרָם בֶּן עֵדֶן. הָדָא הוּא דְּבַתִּיב, (שה"ש ד טז) יְבֵא דוּדֵי לְגֵנוּ וְיֵאכֹל פְּרֵי מִגְדָּיו. אָמַר רַבִּי מְנַחֵם, מַאי יֵאכֹל, סְלֵקָא דַּעֲתִין דְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא יֵאכֹל. לֹא הָבוּ, אֶלָּא בְּמֵאן דְּאָמַר יִיתֵי שׁוּלְטָנָא דְּבֵיתָא וְיֵאכֹל אוֹשְׁפִיזָא, כְּדָ כְּתִיב יְבֵא דוּדֵי לְגֵנוּ, בְּלוֹמַר, כְּשֵׁיִבֵּא דוּדֵי לְגֵנוּ, יֵאכֹל הַמַּמְתִּין לוֹ. וְאִיזְהוּ, פְּרֵי מִגְדָּיו. הֵם הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם פְּרֵי מִגְדָּיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

לשון הקודש

מִגְדָּיו. אָמַר רַבִּי מְנַחֵם, מַה זֶה יֵאכֹל? הַיַּעַר עַל דַּעֲתָךְ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאכֹל? לֹא כִּדָּן אֶלָּא כְּמֵי שְׁאוֹמֵר, יְבֵא שְׁלִיטַת הַבַּיִת - וְיֵאכֹל הָאוֹרֶת. כְּדָ כְּתוּב יְבֵא דוּדֵי לְגֵנוּ, בְּלוֹמַר, כְּשֵׁיִבֵּא דוּדֵי לְגֵנוּ, יֵאכֹל הַמַּמְתִּין לוֹ, וְאִיזְהוּ פְּרֵי מִגְדָּיו? הֵם הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם פְּרֵי מִגְדָּיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

כָּל הַבְּשָׁמַיִם וְכָל הָאֵילָנוֹת שֶׁבֶּן עֵדֶן עוֹלָיִם רִיחָם וּמִזְמָרִים לְפָנָיו, שְׂכַתוֹב אִזְ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלְּפָנֵי ה'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַיַּעַר הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ש"ס ה) אֲכַלְתִּי יַעֲרֵי עִם דְּבַשִּׁי.

וְכָל הַצְּדִיקִים בְּלָם נִהְנִים מִזֵּי אֶסְפְּקִלְרִיא שֶׁל מַעְלָה וְנִיזוּנִים מִמֶּנּוּ, וּמִזְמָרִים לְפָנֵי יוֹצֵרָם בֶּן עֵדֶן. זֶהוּ שְׂכַתוֹב (ש"ס ד) יְבֵא דוּדֵי לְגֵנוּ וְיֵאכֹל פְּרֵי

תָּנוּ רַבָּנָן, בְּשִׁמְתֵּחִיל רוּחַ צְפוֹן לְנִשְׁב, כָּל
הַשָּׁמַיִם, וְכָל הָרְקִיעִים, וְחַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ,
וְהָאוֹפָנִים, וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם, כָּלָם מִזְדַּעְזְעִים
וּמִתְחַלְחָלִים, וּפּוֹצְחִים רְנָה וְשִׁבְחָה, לְמִי שֶׁאָמַר
וְהָיָה הָעוֹלָם, עַד שֶׁנִּכְנַס עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן,
וְזָהוּ בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הָאִי מֵאֵן דְּנִשְׁמָתָא
קִדִּישָׁא אֵית בֵּיה, וְשִׁמְע קָל תְּרַנְגּוּלָא קָרִי
בְּפִלְגוֹת לַיְלִיא, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, בְּפִלְגוֹת
לַיְלִיא, כִּד עֵייל קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא בְּגִבְתָּא דְעֵדֶן,
זִיקָא דְאִשָּׁא נָפִיק מִבֵּין גְּלַגְלֵי חַיּוֹתָא, וְאִזִּיל בְּכָל
עֲלָמָא, וְנוֹגַע תְּחִילת גְּדַפּוּהִי דְתְרַנְגּוּלָא, וּבְתַהִיא
שַׁעֲתָא, בְּדַחִילוֹ מִקִּישׁ גְּדַפּוּי דָּא עִם דָּא, וְקִאֲרִי,
וְדָא הוּא בְּפִלְגוֹת לַיְלִיא.

לשון הקודש

קְדוּשָׁה יֵשׁ בּוֹ, וְשׁוֹמֵע קוֹל הַתְּרַנְגּוּל
קוֹרָא בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה, שֶׁאָמַר רַב יְהוּדָה,
בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁנִּכְנַס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּגֵן עֵדֶן, זִיק שֶׁל אִישׁ יוֹצֵא מִבֵּין
גְּלַגְלֵי חַיּוֹת וְהוֹלֵךְ בְּכָל הָעוֹלָם וְנוֹגַע
תַּחַת כָּנְפֵי הַתְּרַנְגּוּל, וּבְאֹתָהּ הַשַּׁעֲה,
בִּירְאָה מִקִּישׁ אֶת כָּנְפוֹי זו עִם זוֹ וְקוֹרָא,
וְזָהוּ בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה.

שָׁנוּ רַבּוּתֵינוּ, בְּשִׁמְתֵּחִילָה רוּחַ צְפוֹן
לְנִשְׁב, כָּל הַשָּׁמַיִם וְכָל הָרְקִיעִים וְחַיּוֹת
הַקֶּדֶשׁ וְהָאוֹפָנִים וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם, כָּלָם
מִזְדַּעְזְעִים וּמִתְחַלְחָלִים, וּפּוֹצְחִים רְנָה
וְשִׁבְחָה לְמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, עַד
שֶׁנִּכְנַס עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן. וְזָהוּ
בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִי שֶׁנִּשְׁמָה

וּמָאן דְּאִית לִיה סוּכְלָתְנּוּ בְּלִבּוּי, וְיִתְעַר וְיִקּוּם
 לְאַתְעִסְקָא בְּאוּרֵייתָא, אָזִיל קָלִיָּה וְאַשְׁתַּמַּע
 בְּגִנְתָּא דְעֵדָן, וְאַצִּית קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא. וְצַדִּיקָא
 אָמְרִין לִיה, מָאָרִי עֲלָמָא. מָאן הוּא דָּא. וְהוּא
 אֲתִיב וְאָמַר פְּלַנְיָא, וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא דְאִית בֵּיה,
 לְעֵי בְּאוּרֵייתָא, אֲצִיתוּ פּוּלְכוּ, דְּהָאִי נִיחָא קְדָמָאִי,
 מְפַל שִׁירְתָּא וְתוֹשְׁבַתָּא, דְּאָמְרִין לְעִילָא.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שה"ש ח יג) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגִּנִּים.
 כְּלוּמַר, נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא דְאִתְ יִתְבָּא בְּהָהוּא
 עֲלָמָא, בֵּין גִּנּוּתָא וְטַנּוּפָא, וְאַתְ עִסְקַת בְּאוּרֵייתָא.
 בְּשַׁעְתָּא דָּא, חֲבֵרִים מִקְשִׁיבִים לְקוּלָּךְ, שְׁהוּא עֲרַב.
 וְהוּאִיל וְכֵן, הַשְּׁמִיעִי וְהָרִימִי קוּלָּךְ בְּתוֹרְתִי, וְאַתָּן
 לָךְ שְׂכָר חֶסֶד בְּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, בַּא וְרֵאָה, דְּדוּד הָהוּא יָדַע תְּהִיא
 שַׁעְתָּא. דְּתַנּוּ, בְּנֹר הָהוּא תְּלוּי לְמַעְלָה

לְשׁוֹן הַקּוּדְשׁ

וּמִי שֵׁישׁ לוֹ הַשְּׂכָל בְּלִבּוֹ וְיִתְעוֹרֵר וְיִקּוּם
 לְהִתְעַסֵּק בְּתוֹרָה, הוּלָךְ קוּלוֹ וְנִשְׁמַע בְּגִן
 עֵדָן, וּמְקַשֵּׁיב הַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַצַּדִּיקִים
 אֹמְרִים לוֹ: רַבּוֹן הָעוֹלָם, מִי הוּא זֶה?
 וְהוּא מְשִׁיב וְאֹמֵר: פְּלוּנִי וְהַנְּשִׁמָּה
 הַקּוּדְשָׁה שֵׁישׁ בּוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה, וְהַקְּשִׁיבּוּ
 בְּלַבְכֶם, שְׁזֵה נוֹחַ לְפָנַי מְפַל שִׁירָה
 וְתוֹשְׁבַתָּת שְׂאוּמְרִים לְמַעְלָה.
 זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (שם ד) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגִּנִּים.
 כְּלוּמַר, נִשְׁמָה קְדוּשָׁה שְׂאֵת יוֹשֶׁבֶת
 בְּעוֹלָם הַהוּא בֵּין גִּנּוּת וְטַנּוּפָא, וְאַתְ
 עוֹסְקַת בְּתוֹרָה – בְּשַׁעְתָּא הַזֹּאת הַחֲבֵרִים
 מִקְשִׁיבִים לְקוּלָּךְ, שְׁהוּא עֲרַב. וְהוּאִיל
 וְכֵן, הַשְּׁמִיעִי וְהָרִימִי קוּלָּךְ בְּתוֹרְתִי, וְאַתָּן
 לָךְ שְׂכָר חֶסֶד בְּעוֹלָם הַבָּא.
 אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, בַּא וְרֵאָה, דְּדוּד הָהוּא

מִמַּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וּבִשְׁהִיָּה חֲצוֹת לַיְלָה, רוּחַ צְפוֹנִית
בָּאָה וּמִנְשָׁבֶת בּוֹ, וּמִיָּד הָיָה קָם וּמִתְגַּבֵּר בְּשִׁירוֹת
וְתִשְׁבְּחוֹת. וְכָתִיב (תהלים נז ט) עוֹרָה כְּבוֹדִי עוֹרָה הַגָּבֹל
וּכְנֹר אֲעִירָה שְׁחַר.

אָמַר רַבִּי יִזְרָא, מָנָא לָן דְּרוּחַ צְפוֹנִית מִנְשָׁבֶת
בְּכְנֹר. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵהַכָּא, כְּתִיב הָכָא
עוֹרָה כְּבוֹדִי, וְכָתִיב הָתָם (שה"ש ד טז) עוֹרֵי צְפוֹן. מַה
לְהִלָּן צְפוֹן, אַף כָּאן צְפוֹן. וְהוּוּ צִיִּיתִין לִיָּה בְּכָל
לַיְלָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל צַדִּיקֵיא דִּי בְּגִבְתָּא
דְּעֵדָן, וְזֵה הוּא בְּחִצֵּי הַלַּיְלָה.

תָּנּוּ רַבָּנֵן, עֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גַּן עֵדָן לְמִטָּה
בְּאַרְיָן, וְהוּא מְכֻוֹן בְּגִבְדֵי כֶּסֶף הַכְּבוֹד,
וּפְרוּכָת, הַקְּרַח הַנּוֹרָא. וְתֵאנָא, מְקוֹם יְדוּעַ יֵשׁ
עָלָיו, אֲשֶׁר לֹא שְׁלֹטָא בּוֹ עֵין נְבִיא לְרֵאוֹת, לֹא

לשון הקודש

צְפוֹן. מַה לְהִלָּן צְפוֹן, אַף כָּאן צְפוֹן. וְהוּוּ
מִקְשִׁיבִים לוֹ בְּכָל לַיְלָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שְׂבִגֵין עֵדָן, וְהוּוּ בְּחִצֵּי
הַלַּיְלָה.

שָׂנּוּ רַבּוֹתֵינוּ, עֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גַּן
עֵדָן לְמִטָּה בְּאַרְיָן, וְהוּא מְכֻוֹן בְּגִבְדֵי כֶּסֶף
הַכְּבוֹד, וּפְרוּכָת, הַקְּרַח הַנּוֹרָא. וְלְמַדְנּוּ
מְקוֹם יְדוּעַ יֵשׁ עָלָיו אֲשֶׁר לֹא שְׁלֹטָא בּוֹ
עֵין נְבִיא לְרֵאוֹת לֹא בְּמִתְוָה וְלֹא

מִכִּיר אוֹתָהּ הַשְּׁעָה, שְׂשֻׁנִינוּ, כְּנֹר הָיָה
תְּלוּי לְמַעְלָה מִמַּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וּבִשְׁהִיָּה
חֲצוֹת הַלַּיְלָה, רוּחַ צְפוֹנִית בָּאָה וּמִנְשָׁבֶת
בּוֹ, וּמִיָּד הָיָה קָם וּמִתְגַּבֵּר בְּשִׁירוֹת
וְתִשְׁבְּחוֹת, שְׁכָתוֹב (תהלים נז ט) עוֹרָה כְּבוֹדִי
עוֹרָה הַגָּבֹל וּכְנֹר אֲעִירָה שְׁחַר.

אָמַר רַבִּי יִזְרָא, מָנִין לָנוּ שְׂרוּחַ צְפוֹנִית
מִנְשָׁבֶת בְּכְנֹר? אָמַר רַב יִצְחָק, מִכָּאן –
כְּתוּב כָּאן עוֹרָה כְּבוֹדִי, וְכָתוּב שָׁם עוֹרֵי